

Euroopan atomienergiayhteisön ja Ukrainan ministerikabinetin välinen ydinenergian rauhanomaista käyttöä koskeva

YHTEISTYÖSOPIMUS

EUROOPAN ATOMIENERGIAYHTEISÖ (EURATOM), jäljempänä 'yhteisö',

ja UKRAINAN MINISTERIKABINETTI,

jäljempänä yleensä 'sopimuspuoli' tai 'sopimuspuolet',

PITÄVÄT MIELESSÄ, että 1 päivänä maaliskuuta 1998 voimaan tulleessa Euroopan yhteisöjen ja niiden jäsenvaltioiden sekä Ukrainan välisessä kumppanuus- ja yhteistyösopimuksessa (jäljempänä 'kumppanuus- ja yhteistyösopimus') määrätään, että sopimuspuolet tekevät yhteistyötä ydinvoiman siviilikäytön alalla sopimuspuolten välillä tehtävien erityissopimusten perusteella,

SEKÄ KATSOVAT, ETTÄ

kaikki yhteisön jäsenvaltiot ja Ukraina ovat ydinaseiden leviämisen estämistä koskevan sopimuksen, jäljempänä "ydinsulkusopimus", sopimuspuolia,

yhteisö, sen jäsenvaltiot ja Ukraina sitoutuvat varmistamaan, että ydinenergian rauhanomainen tutkimus, kehittäminen ja käyttö toteutetaan tavalla, joka on ydinsulkusopimuksen tavoitteiden mukainen,

yhteisössä sovelletaan sekä Euroopan atomienergiayhteisön perustamissopimuksen (jäljempänä 'Euratomin perustamissopimus') VII luvun että yhteisön, sen jäsenvaltioiden ja Kansainvälisen atomienergiajärjestön, jäljempänä 'IAEA', välisten valvontasopimusten mukaista valvontaa,

Ukrainassa sovelletaan Ukrainan ja Kansainvälisen atomienergiajärjestön välillä ydinmateriaalivalvonnan soveltamiseksi ydinaseiden leviämisen estämistä koskevan sopimuksen puitteissa tehdyn sopimuksen mukaista valvontaa,

yhteisö, sen jäsenvaltiot ja Ukraina vahvistavat tukensa IAEA:lle ja sen tehostetulle valvontajärjestelmälle,

on asianmukaista vahvistaa sopimuspuolten yhteistyön perustaa puitesopimuksella ydinvoiman siviilikäytön alalla,

OVAT SOPINEET SEURAAVAA:

1 artikla

Määritelmät

Tässä sopimuksessa tarkoitetaan:

- a) 'ydinmateriaalilla' kaikkia lähtöaineita tai erityisiä halkeamiskelpoisia aineita sellaisina kuin ne määritellään Kansainvälisen atomienergiajärjestön perussäännön XX artiklassa,
- b) 'yhteisöllä':
- i) tämän sopimuksen sopimuspuolena olevaa Euroopan atomienergiayhteisön perustamissopimuksella perustettua oikeushenkilöä ja
- ii) alueita, joihin mainittua sopimusta sovelletaan,
- c) 'sopimuspuolten asianmukaisilla viranomaisilla':
- i) yhteisön osalta Euroopan komissiota,
- ii) Ukrainan osalta Ukrainan polttoaine- ja energiaministeriötä

tai muuta viranomaista, jonka asianomainen sopimuspuoli voi milloin tahansa ilmoittaa toiselle sopimuspuolelle.

2 artikla

Tavoite

Tämän sopimuksen tavoitteena on tarjota puitteet ydinenergian rauhanomaista käyttöä koskevalle sopimuspuolten väliselle yhteistyölle ja vahvistaa näin yhteisön ja Ukrainan välistä yleistä yhteistyösuhdetta molemminpuolisen edun ja vastavuoroisuuden pohjalta, kuitenkin rajoittamatta kummankaan sopimuspuolen toimivaltaa.

3 artikla

Yhteistyöalat

1. Sopimuspuolet voivat tehdä yhteistyötä jäljempänä tämän sopimuksen 4–8 artiklassa määritellyillä tavoilla ydinenergian rauhanomaisessa käytössä seuraavilla aloilla:

- a) ydinturvallisuus (4 artikla),
- b) hallittu ydinfuusio (5 artikla),
- c) ydinalan tutkimus ja kehittäminen muilla kuin a ja b alakohdassa kuuluvilla aloilla (6 artikla),
- d) kansainväliset siirrot, ydinmateriaalien kauppa ja ydinpolttoainekiertoon liittyvien palvelujen tarjonta (7 artikla),
- e) ydinmateriaalien laittoman kaupan estäminen (8 artikla),
- f) muut asiaan liittyvät molemminpuolista etua koskevat alat.

2. Tässä artiklassa tarkoitettu sopimuspuolten välinen yhteistyö voi olla myös yhteistyötä yhteisöön ja Ukrainan alueelle sijoittautuneiden henkilöiden ja yritysten välillä.

4 artikla

Ydinturvallisuus

Ydinturvallisuuden alan yhteistyö toteutetaan ydinturvallisuuden alaa koskevan Euroopan atomienergiayhteisön ja Ukrainan ministerikabinetin yhteistyösopimuksen mukaisesti, joka tuli voimaan 13 päivänä marraskuuta 2002.

5 artikla

Hallittu ydinfuusio

Hallitun ydinfuusion alan yhteistyö toteutetaan hallitun ydinfuusion alaa koskevan Euroopan atomienergiayhteisön ja Ukrainan ministerikabinetin yhteistyösopimuksen mukaisesti, joka tuli voimaan 13 päivänä marraskuuta 2002.

6 artikla

Muut ydinalan tutkimuksen ja kehittämisen alat

1. Yhteistyö koskee muita kuin edellä tämän sopimuksen 4 ja 5 artiklassa tarkoitettuja ydinalan tutkimukseen ja kehittämiseen liittyviä toimia, jotka ovat kummankin sopimuspuolen edun mukaisia ja joista sopimuspuolet ovat keskenään sopineet, sikäli kuin toimet kuuluvat sopimuspuolten kyseisen alan tutkimus- ja kehittämistoimiin.

2. Yhteisön osalta yhteistyöhön voivat sisältyä erityisesti seuraavat alat:

- a) ydinenergiatutkimukset lääketieteessä ja teollisuudessa sähköntuotanto mukaan luettuna,
- b) ydinenergian ympäristövaikutukset,
- c) kumppanuus- ja yhteistyösopimuksen 62 artiklan 2 kohdassa hahmotellut ydinvoiman siviilikäyttöön liittyvät yhteistyöalat, sikäli kuin ne voidaan toteuttaa Euratomin perustamissopimuksen mukaisesti.

3. Yhteistyö tapahtuu erityisesti:

- vaihtamalla teknisiä tietoja raporttien, vierailujen, seminaarien, teknisten tapaamisten jne. avulla,
- vaihtamalla kummankin sopimuspuolen henkilöstöä laboratorioden ja/tai laitosten välillä, myös koulutustarkoituksiin,
- vaihtamalla näytteitä, materiaaleja, instrumentteja ja laitteita kokeellista tutkimusta varten,
- osallistumalla tasavertaisesti yhteiseen tutkimukseen ja yhteisiin toimiin.

4. Yhteistyön laajuus, ehdot ja edellytykset käytännön hankkeissa vahvistetaan tarvittaessa toteuttamisjärjestelyissä, joihin sopimuspuolten toimivaltaiset elimet osallistuvat oikeudellisten ja sääntelyvaatimustensa mukaisesti.

5. Kyseisiin toteuttamisjärjestelyihin voi muun muassa kuulua rahoitusta koskevia määräyksiä, hallintovastuun määrittäminen ja yksityiskohtaisia määräyksiä tietojen levittämisestä sekä teollis- ja tekijänoikeuksista.

6. Sopimuspuolet vastaavat itse niille yhteistyöstä aiheutuneista kustannuksista, jolleivät sopimuspuolet nimenomaisesti muuta sovi.

7 artikla

Kansainväliset siirrot sekä ydinmateriaalien kauppa ja siihen liittyvien palvelujen tarjonta

1. Tätä sopimusta sovelletaan suoriin tai kolmannen maan kautta tapahtuviin ydinmateriaalien siirtoihin sopimuspuolten välillä siitä lähtien, kun ydinmateriaali saapuu vastaanottavan sopimuspuolen toimivallan alueelle, sillä edellytyksellä, että lähettävä sopimuspuoli on ilmoittanut asiasta vastaanottavalle sopimuspuolelle kirjallisesti ennen lähettämistä tai lähettämishetkellä (sopimuspuolten asianmukaisten viranomaisten laatimissa hallinnollisissa järjestelyissä määriteltävien menettelyjen mukaisesti).

2. Tämän artiklan 1 kohdassa tarkoitettuun ydinmateriaaliin sovelletaan tämän sopimuksen määräyksiä, kunnes

— tämän artiklan 6 kohdan b alakohdassa tarkoitettua sovellettavan sopimuksen ydinmateriaalivalvonnan päättämistä koskevien määräysten mukaisesti päätetään, että ydinmateriaalia ei voida enää käyttää valvonnan kannalta merkitykselliseen toimintaan tai ydinmateriaalia ei käytännöllisesti katsoen voida enää hyödyntää,

— ydinmateriaali on siirretty vastaanottavan sopimuspuolen toimivallan alueen ulkopuolelle tämän artiklan 6 kohdan e alakohdan mukaisesti tai

— sopimuspuolet sopivat, että ydinmateriaaliin ei enää sovelleta tätä sopimusta.

3. Yhteistyötoimiin liittyvät ydinmateriaalien siirrot tehdään sopimuspuolten ja Euroopan unionin jäsenvaltioiden asiaan liittyvien ydinenergian rauhanomaista käyttöä koskevien kansainvälisten ja monenvälisten sitoumusten mukaisesti, jotka luetaan tämän artiklan 6 kohdassa.

4. Sopimuspuolten välinen ydinmateriaalien kauppa ja siihen liittyvien palvelujen tarjonta toteutetaan markkinahinnoin.

5. Sopimuspuolten on keskinäisessä ydinmateriaalien kauppaan pyrittävä välttämään ristiriitoja, jotka edellyttävät kaupallisia suojaustoimenpiteitä. Jos niiden keskinäisessä kaupassa ilmenee

kuitenkin ongelmia, jotka vakavasti vaarantaisivat yhteisön tai Ukrainan ydinteollisuuden (uraanin louhinta mukaan luettuna) kannattavuuden, kumpikin sopimuspuoli voi pyytää neuvotteluja, jotka järjestetään mahdollisimman nopeasti tilapäiskomitean kokouksina.

Jos neuvotteluissa ei löydetä molemminpuolisesti hyväksyttävää ratkaisua näihin ongelmiin, neuvotteluja pyytänyt sopimuspuoli voi oman sisäisen lainsäädäntönsä ja asiaa koskevien kansainvälisen oikeuden periaatteiden mukaisesti toteuttaa tarvittavat kaupalliset suojaustoimenpiteet ratkaistakseen ongelmat tai lieventääkseen niiden vaikutuksia.

Tämän kohdan ensimmäisellä ja toisella määräyksellä ei rajoiteta Euratomin perustamissopimuksen ja siihen perustuvan johdetun oikeuden soveltamista.

6. Ydinmateriaalin siirroissa noudatetaan seuraavia ehtoja:

a) Ydinmateriaalia on käytettävä rauhanomaisiin käyttötarkoituksiin, ei ydinräjähteisiin tai tällaisiin räjähteisiin liittyvään tutkimukseen taikka niiden kehittämiseen.

b) Ydinmateriaaliin sovelletaan:

i) yhteisössä Euratomin ydinmateriaalivalvontaa Euratomin perustamissopimuksen mukaisesti ja IAEA:n ydinmateriaalivalvontaa seuraavien ydinmateriaalivalvontasopimusten mukaisesti, tapauksen mukaan ja sellaisina kuin ne ovat tarkistettuina ja korvattuina, mikäli niissä on määräykset ydinsulkusopimuksessa edellytetyistä asioista:

— yhteisön ydinaseettomien jäsenvaltioiden, Euroopan atomienergiayhteisön ja Kansainvälisen atomienergiajärjestön välinen sopimus, joka tuli voimaan 21 päivänä helmikuuta 1977 (julkaisuviite INFCIRC/193),

— Ranskan, Euroopan atomienergiayhteisön ja Kansainvälisen atomienergiajärjestön välinen sopimus, joka tuli voimaan 12 päivänä syyskuuta 1981 (julkaisuviite INFCIRC/290),

— Yhdistyneen kuningaskunnan, Euroopan atomienergiayhteisön ja Kansainvälisen atomienergiajärjestön välinen sopimus, joka tuli voimaan 14 päivänä elokuuta 1978 (julkaisuviite INFCIRC/263);

näitä sopimuksia täydennetään lisäpöytäkirjoilla, jotka tehtiin 22 päivänä syyskuuta 1998 asiakirjan INFCIRC/540 (Vahvistetut ydinmateriaalivalvontajärjestelmät, osa II) perusteella,

ii) Ukrainassa IAEA:n valvontaa noudattaen 22 päivänä tammikuuta 1998 voimaan tullutta Ukrainan ja Kansainvälisen atomienergiajärjestön välistä sopimusta ydinmateriaalivalvonnan soveltamiseksi ydinaseiden leviämisen estämistä koskevan sopimuksen puitteissa (julkaisuviite INF-CIRC/550), täydennettynä lisäpöytäkirjalla, joka tehtiin 15 päivänä elokuuta 2000 asiakirjan INF-CIRC/540 (Vahvistetut ydinmateriaalivalvontajärjestelmät, osa II) perusteella, jos se on voimassa.

c) Jos jonkin tämän kohdan b alakohdassa mainitun IAEA:n kanssa tehdyn sopimuksen soveltaminen keskeytetään tai lopetetaan yhteisössä tai Ukrainassa mistä tahansa syystä, asianomaisen sopimuspuolen on tehtävä IAEA:n kanssa sopimus, joka tehokkuudeltaan ja soveltamisalaltaan vastaa tämän kohdan b alakohdan i ja ii alakohdassa mainittujen ydinmateriaalivalvontasopimusten tehokkuutta ja soveltamisalaa, tai, jos tämä ei ole mahdollista,

yhteisön on, siltä osin kuin asia sitä koskee, sovellettava Euratomin ydinmateriaalivalvontajärjestelmään, jonka tehokkuus ja soveltamisala vastaavat tämän kohdan b alakohdan i alakohdan määräyksessä tarkoitettujen ydinmateriaalivalvontasopimusten tehokkuutta ja soveltamisalaa, perustuvaa ydinmateriaalivalvontaa, tai, jos tämä ei ole mahdollista,

sopimuspuolten on ydinmateriaalivalvonnan soveltamiseksi sovittava järjestelyistä, joiden tehokkuus ja soveltamisala vastaavat tämän kohdan b alakohdan i ja ii alakohdassa mainittujen ydinmateriaalivalvontasopimusten tehokkuutta ja soveltamisalaa.

d) Ydinmateriaalien fyysistä valvontaa koskevat toimenpiteet toteutetaan siten, että ne täyttävät vähintään IAEA:n asiakirjan INF-CIRC/254/Rev.5/Part 1 (Yleisohjeet ydinmateriaalien siirroista), sellaisena kuin se on mahdollisesti tarkistettuna, liitteessä C esitetyt perusteet; kyseisen asiakirjan lisäksi yhteisön jäsenvaltiot tai Euroopan komissio (tapauksen mukaan) ja Ukraina noudattavat ydinmateriaalien fyysistä valvontaa koskevia toimenpiteitä toteuttaessaan IAEA:n asiakirjan INF-CIRC/225/Rev.4 corrected (Ydinmateriaalien fyysinen valvonta), sellaisena kuin se on mahdollisesti tarkistettuna, suosituksia. Kansainvälisiin kuljetuksiin sovelletaan ydinmateriaalien fyysisestä valvonnasta tehdyn kansainvälisen yleissopimuksen (IAEA:n asiakirja INF-CIRC/274/Rev.1), sellaisena kuin se on mahdollisesti tarkistettuna, määräyksiä ja mahdollisimman pian radioaktiivisten materiaalien turvallista kuljetusta koskevia IAEA:n sääntöjä (IAEA:n turvastandardisarjan ST-1), sellaisina kuin ne ovat mahdollisesti tarkistettuina.

e) Sopimuspuolten toimivallan ulkopuoliset uudelleensiirrot, jotka koskevat tämän artiklan soveltamisalaan kuuluvia materiaaleja, voidaan tehdä ainoastaan ydinalan viejämäiden ryhmässä tehtyjen yhteisön yksittäisten jäsenvaltioiden ja Ukrainan sitoumusten puitteissa. Kaikkien tämän artiklan sovel-

tamisalaan kuuluvien materiaalien uudelleensiirtoihin sovelletaan erityisesti IAEA:n asiakirjan INF-CIRC/254/Rev.5/Part 1, sellaisena kuin se on mahdollisesti tarkistettuna, sisältämiä yleisohjeita ydinaineiden siirroista.

7. Sopimuspuolten on helpotettava ydinmateriaalien kauppaa sopimuspuolten välillä tai sopimuspuolten alueelle sijoittautuneiden henkilöiden tai yritysten välillä tuottajien, ydinpolttoainekiertoenteollisuuden, toimittajien ja kuluttajien yhteisen edun nimissä.

Kauppaan, teollisiin toimintoihin tai ydinmateriaalin kuljetuksiin sopimuspuolten alueilla liittyviä lupia, vienti- ja tuontiluvat sekä kolmansille osapuolille myönnettyt luvat tai suostumukset mukaan luettuina, ei saa käyttää rajoittamaan kauppaa tai estämään kummallekaan sopimuspuolelle ydinenergian rauhanomaisesta käytöstä sekä kansainvälisesti että kotimaassa koituvia kaupallisia etuja. Asiasta vastaavan viranomaisen on käsiteltävä tällaiset lupahakemukset mahdollisimman nopeasti niiden jättämisen jälkeen, ja niistä koituvien kustannusten on oltava kohtuullisia. Tämän määräyksen noudattamiseksi on oltava asianmukaiset hallinnolliset määräykset.

Tämän sopimuksen määräyksiä ei saa käyttää estämään ydinmateriaalin vapaata liikkumista yhteisön alueella.

8. Siitä huolimatta, että sopimuksen soveltaminen keskeytetäisiin tai lopetettaisiin mistä tahansa syystä, tämän artiklan 6 kohdan a ja b alakohdan soveltamista jatketaan niin kauan kuin näiden määräysten soveltamisalaan kuuluvaa ydinmateriaalia on jommankumman sopimuspuolen toimivallan alueella tai kunnes tämän artiklan 2 kohdan mukainen päätös tehdään.

8 artikla

Ydinmateriaalin laittoman kaupan estäminen

Yhteistyö ydinmateriaalin laittoman kaupan estämiseksi liittyy ydinmateriaalin valvontamenetelmien ja -tekniikoiden edistämiseen.

9 artikla

Muut molempien sopimuspuolten etua koskevat alat

1. Sopimuspuolet voivat sopia kumpikin oman toimivaltansa puitteissa muusta yhteistyöstä ydinenergia-alalla.

2. Yhteisön puolelta tällaisten muiden toimien olisi sisällyttävä asiaan kuuluviin toimintaohjelmiin ja oltava niille määritettyjen vaatimusten mukaisia esimerkiksi ydinmateriaalien kuljetusten turvallisuuden, ydinmateriaalivalvonnan tai ydinlaitosten turvallisuuden tiettyjen näkökohtien edistämiseksi toteutettavan teollisuusyhteistyön aloilla.

3. Lisäksi sovelletaan tämän sopimuksen 6 artiklan 4, 5 ja 6 kohtaa.

10 artikla

Sovellettava lainsäädäntö

Tämän sopimuksen mukaisen yhteistyön on oltava yhteisössä ja Ukrainassa voimassa olevien lakien ja asetusten sekä niiden kansainvälisten sopimusten, joissa sopimuspuolet ovat mukana, mukaista. Yhteisön osalta tähän sovellettavaan lainsäädäntöön kuuluu Euratomin perustamissopimus ja siihen perustuva johdettu oikeus.

11 artikla

Teollis- ja tekijänoikeudet

Tämän sopimuksen mukaisiin yhteistyötoimiin liittyvien tietojen ja henkiseen omaisuuteen kuuluvien oikeuksien, patenttien ja tekijänoikeuksien käyttö ja jakaminen tapahtuu tämän sopimuksen 4 artiklassa mainitun ydinturvallisuuden alaa koskevan Euroopan atomienergiayhteisön ja Ukrainan ministerikabinetin yhteistyösopimuksen ja 5 artiklassa mainitun hallitun ydinuusion alaa koskevan Euroopan atomienergiayhteisön ja Ukrainan ministerikabinetin yhteistyösopimuksen liitteiden mukaisesti.

12 artikla

Neuvottelu- ja välimiesmenettely

1. Sopimuspuolet käyvät kumppanuus- ja yhteistyösopimuksen puitteissa säännöllisiä neuvotteluja tässä sopimuksessa tarkoitetun yhteistyön seuraamiseksi, jolleivät sopimuspuolet edellytä erityisiä neuvottelujärjestelmiä.

2. Tämän sopimuksen soveltamiseen tai tulkitsemiseen mahdollisesti liittyvät erimielisyydet voidaan ratkaista kumppanuus- ja yhteistyösopimuksen 96 artiklalla perustetun menettelyn mukaisesti.

13 artikla

Voimaantulo ja voimassaoloaika

1. Tämä sopimus tulee voimaan päivänä, josta sopimuspuolet päättävät diplomaattinoottien vaihdolla ⁽¹⁾, ja on aluksi voimassa viisi vuotta.

2. Tämän jälkeen sopimuksen voimassaolo jatkuu ilman eri toimenpiteitä viisi vuotta kerrallaan, jollei jompikumpi sopimuspuoli sano sopimusta irti tai pyydä sen uudelleenneuvottelemista kirjallisesti viimeistään kuusi kuukautta ennen sopimuksen voimassaolon päättymistä.

3. Jos jompikumpi sopimuspuoli tai yhteisön jäsenvaltio rikkoo tämän sopimuksen keskeisiä määräyksiä, toinen sopimuspuoli voi ilmoittamalla asiasta kirjallisesti keskeyttää tai lopettaa osittain tai kokonaan tähän sopimukseen perustuvan yhteistyön.

Ennen kuin kumpikaan sopimuspuoli ryhtyy asiassa toimiin, sopimuspuolten on neuvoteltava päästäkseen yhteisymmärryksen toteutettavista korjaavista toimenpiteistä ja niiden toteuttamisen ajankohdasta.

Tämän kohdan ensimmäisen määräyksen mukaisesti toimiin ryhdytään ainoastaan, jos sovittuja toimenpiteitä ei ole toteutettu sovituksen ajan kuluessa tai kun edellisessä alakohdassa tarkoitettuun yhteisymmärrykseen ei päästä, kun on kulunut kohtuullinen aika määräysten rikkomisen luonne ja vakavuus huomioon ottaen.

Tämä sopimus laaditaan kahtena kappaleena englannin, espanjan, hollannin, italian, kreikan, portugalin, ranskan, ruotsin, saksan, suomen, tanskan ja ukrainan kielillä, ja jokainen teksti on yhtä todistusvoimainen.

Tehty Kiovassa 28 päivänä huhtikuuta 2005.

*Euroopan atomienergiayhteisön
puolesta*

Andris PIEBALGS

*Ukrainan ministerikabinetin
puolesta*

Ivan PLACHKOV

⁽¹⁾ 1.9.2006